

NATUURHERSTEL HARINGVLIET

ARK Natuurontwikkeling, Natuurmonumenten, Sportvisserij Nederland, Staatsbosbeheer, Vogelbescherming Nederland en het Wereld Natuur Fonds

© Stroming

© WWF-Canon / ARK natuurontwikkeling

© Holland Frans Iemmens

Droomfonsaanvraag 'Natuurherstel Haringvliet'

Haringvliet: Europese riviermonding

Het Haringvliet vormt de monding van twee grote Europese rivieren, de Rijn en de Maas. Het is een delta waar het getij en de natuurlijke overgang van zoet rivierwater naar zout zeewater voor een karakteristieke natuur en soortenrijkdom kunnen zorgen. In Nederland, maar ook stroomopwaarts in Frankrijk, België, Duitsland en zelfs tot aan Zwitserland. Als het water tenminste vrij zou kunnen bewegen. Met de bouw van de Haringvlietdam in 1970 kwam er een einde aan de vrije doorgang van het water.

In 2000 nam de regering het Besluit Beheer Haringvlietsluizen (het zogenaamde "Kierbesluit") om vismigratieroutes te herstellen en een overgangsgebied van zoet naar zout water te creëren. Het besluit was ingegeven door de internationale verantwoordelijkheid om de delta en de rivier weer toegankelijk te maken voor ernstig bedreigde trekvis. Maar van meet af aan lag het Kierbesluit gevoelig, omdat belangengroepen zoals de landbouw- en scheepvaartsector de terugkeer van het zoute water en het getij vreesden. De milieueffectrapportage nam 10 jaar in beslag en het besluit werd na 2000 meermaals herzien. Het uiteindelijke besluit in 2011 om in 2018 de Haringvlietsluizen op een kiertje te zetten, zal de vismigratie zeker vooruit helpen, maar voor een gezonde delta, met estuariene dynamiek en getijdenwerking is er meer dan deze kleine kier nodig.

Wat is er aan de hand?

Sinds de bouw van de Haringvlietdam en -sluizen in 1970 is het water- en deltalvenen tot stilstand gekomen in deze rivierarm. Niet alleen in de natuur is de fut eruit, ook economisch zit de regio in een dip. De toeristische sector op Goeree Overflakkee, die goed is voor 70 procent van de verdiensten en banen op het eiland, dreigt de boot te missen. En als de bevolking op het eiland verder krimpt, ontstaat er steeds meer druk op de basisvoorzieningen als het ziekenhuis, de middelbare scholen en de middenstand. Dit geldt ook voor andere gemeenten rond het Haringvliet.

Twee omstandigheden dus, waarin verandering soelaas kan bieden. Door de delta weer tot leven te brengen – ecologisch én economisch. Een beperkte opening van de sluis in de Haringvlietdam in 2018 – het Kierbesluit – is een eerste stap in die richting. Die stap willen we aangrijpen om het gebied weer te vitaliseren en ecologische winst te boeken, zodat de economische ontwikkeling op gang komt. We sorteren zo voor op meer dan alleen de Kier. Zes organisaties hebben de handschoenen opgepakt in een uniek samenwerkingsverband. Het Wereld Natuur Fonds, ARK Natuurontwikkeling, Natuurmonumenten, Sportvisserij Nederland, Staatsbosbeheer en Vogelbescherming Nederland durven verder te dromen over de toekomst ná het Kierbesluit. Wij bieden in 'Natuurherstel Haringvliet' ruim baan voor trekvis, trekvogels en zeezoogdieren door de ontwikkeling van prachtige nieuwe natuur. Maar we zorgen er ook voor dat die natuur de regio een economische en maatschappelijke boost geeft via toerisme en recreatie. En dat diezelfde natuur door natuurlijke opbouw van zandbanken en oevers een effectieve

© Stroming

© Robert Hughan Goofy Aqua video

© ARK Natuurontwikkeling / Paul Grootenboer

© Natuurmonumenten / Ruud Poelstra

© ARK Natuurontwikkeling / Jelger Herder

veiligheidsbuffer kan vormen tegen overstromingen. We zetten Nederland daarmee nog steviger op de wereldkaart als expert op het gebied van innovatief en duurzaam watermanagement. En... we nemen Nederland mee in onze droom; we laten Nederlanders ervaren hoe de delta in al zijn natuurlijke rijkdom en dynamiek mede onze culturele en economische roots heeft gevormd.

Wat willen we bereiken?

Herstel van unieke deltanatuur, met getij en een zoet-zout overgang waarin typische deltasoorten zich thuis voelen in een vitaal, veilig en economisch gezond Haringvliet met volop natuurlijke dynamiek. Een gebied dat recreanten trekt door het spectaculaire, toegankelijke natuurschoon en waar bewoners veilig kunnen leven, omgeven door een van de fraaiste natuurgebieden van Nederland.

De aanpak

- **Natuurontwikkeling.** Herstel van de unieke deltanatuur door herstel van getij en zoet-zout overgang. Een spectaculaire *make over* van het Zuiderdiep. Aan de westzijde bij Stellendam passen we de spuuisluizen aan, zodat zout zeewater er weer in kan en hier getij komt. Aan de oostzijde realiseren we een recreatiesluis, zodat niet alleen vissen naar het Haringvliet kunnen, maar ook plezierboten vanaf de Noordzee naar Dirksland en Stellendam. Het Zuiderdiep is dan meteen een alternatief voor (kleinere) vissoorten die geen gebruik kunnen maken van de Kier. Langs het Zuiderdiep komen brakke slikken en schorren. Er komt ruimte voor vogeleilandjes en geulen, zodat trekvisserij en steltlopers er hun plek kunnen vinden. Ook de noordoever van het Haringvliet nemen we onder handen. Op de Korendijkse slikken zorgen we ervoor dat het terugkerende getij maximaal effect krijgt. Zo ontstaat er 100 hectare natuur met stukken ondiep water, slikkige oevers, moeras en riet; een walhalla voor moeras- en watervogels, trekvisserij en bijvoorbeeld de Noordse woelmuis (die alleen in Nederland voorkomt).
- **Aanleg schelpdierbanken in de Voordelta.** Drie van deze biodiversiteitshotspots van het onderwaterleven worden aangelegd. Het zijn kraamkamers voor vis, waar zelfs haaien, dolfinnen en roggen op af komen.
- **De steur.** Herintroductie van de Europese Atlantische Steur (*Acipenser sturio*) o.m. door opzet van een uniek kweekcentrum.
- **Duurzame visserij.** Het stimuleren van de transitie van intensieve, commerciële (netten-) visserij naar duurzame visserij.
- **Recreatie.** Een netwerk van watertaxi's (bijvoorbeeld vanaf Rotterdam met de Aqualiner naar Stellendam) ontsluit het Haringvliet en de omliggende eilanden voor honderdduizenden bezoekers. In de 'voortuin van de Randstad' realiseren we avontuurlijke struinroutes, uitkijktorens, getijdenboardwalks en een unieke vogelspiekkoepel zodat bezoekers de getijdennatuur en broedkolonies van dichtbij kunnen meemaken. De bestaande en nieuwe natuurgebieden zullen toegankelijker en beleefbaarder worden. Vaarrecreatie en sportvissers krijgen meer ruimte en afgesloten havens worden weer op het Haringvliet aangesloten. In reactie hierop zullen restaurants en bed&breakfasts meer gasten hebben. Zeker vanuit de weer met het Haringvliet verbonden haventjes die veelal in idyllische stadskernen liggen.

Verwachte resultaten

- 'Natuurherstel Haringvliet' is het vliegwiel voor natuurontwikkeling in de delta en benut de kansen die het openen van de Haringvlietssluis biedt voor vogel, vis en mens.
- Vissen als steur, houting, zalm, paling en haringachtigen als fint en elft, die zo goed als verdwenen zijn uit het Haringvliet, keren terug.
- Langs het Haringvliet ontstaat een groene zoom van unieke getijdennatuur waar vogels als dwergsterns, kleine zilverreigers, lepelaars, vis- en zeearenden broeden.
- Het Haringvliet wordt een toeristische trekpleister en geeft de regio een enorme economische boost.
- Robuust herstel van deltanatuur, met getij en een zoet-zout overgang waarin typische deltasoorten zich thuis voelen.

Wij worden gesteund door

